

was prevented from reciting it earlier, he has not fulfilled the obligation of reciting *Shema* in its [proper] time, but it is as though he is reading in the Torah. And he recites the blessings before and after throughout the day,

even if he missed [the proper time] and recites it after the end of the third hour.

MISHPATIM FOR MONDAY TORAH

משפטים ליום שני תורה

יכין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב'ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז וְכִי־יִמְכַר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאִמָּה לֹא תִצָּא
ז וְאִרִי יִזְבֵּן גְּבֵר יֵת בְּרִיתִיהָ
לְאִמָּהּ לֹא תִפּוּק כְּמִמְקַנּוֹת

(7) If a man sells his daughter as a maidservant, she will not be released like the

RASHI

(7) **If a man sells his daughter as a maidservant** — *The verse here is speaking of a minor. Now, one might think that the laws in this verse are applicable even if she had shown signs [of puberty]. However, [in answer to this,] you must apply a fortiori deduction, as follows: In the case of a girl who is already sold before [puberty], she is released upon showing signs [of puberty], as Scripture says (verse 11 below), “she must go [free], without charge, for no money,” a*

verse which we expound to refer to [one who has shown] the signs of puberty (see Rashi there); therefore, in the case of a girl who [already reached puberty and who] has not been sold — surely it is logical to conclude that she may not be sold [anymore]?! (Mekhilta; Arakhin 29b) [And thus, our verse can only be speaking of a minor.] לא תצא כצאת העבדים — [literally, “she will not go (free) like the servants go (free).” I.e., a Jewish maidservant is not released] like the release of non-Jewish slaves, who are released to freedom by [i.e., if their master inflicted an injury upon them that resulted in the loss of] an eye or a tooth [or any other of the body's twenty-four appendages (see Rashi on verse 26 below)]. A Jewish handmaid, however, is not released by [her master inflicting an injury upon her that results in the loss of] an eye or a tooth [etc.]; rather, she must serve for [whatever time remains of her] six year-term, or until Yoveil occurs, or until she shows signs [of puberty] — whichever one of these occurs first, brings about her freedom first; and her master must pay her monetary compensation for [the loss of] her eye or tooth [etc.]. Or, perhaps not; maybe our verse means that a Jewish maidservant “will not go free like the servants go free” after six years or come

הִיָּה אָנוּס לֹא יִצָּא יְדֵי חוֹבַת קְרִיאת שְׁמַע
בְּעוֹנָתָהּ אֲלֵא הִרִי הוּא בְּקוֹרָא בְּתוֹרָה. וּמְבַרְךְ
לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ כָּל הַיּוֹם אַפְלוּ אֵיחָר וְקָרָא
אַחַר שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת:

רש"י

(ז) וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאִמָּה. (מְכִילְתָא) בְּקִטְנָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר יָכוֹל אַפְלוּ הִבְיָאָה סִימְנִים אֲמַרְתָּ קַל וְחוֹמֵר וּמָה מְכֻרָה קוֹדֵם לְכֵן יוֹצֵאָה בְּסִימְנֵי כְמוֹ שְׁכָתוּב וְיוֹצֵאָה הֵנָּם אֵין כְּסָף שְׁאֲנוּ דוֹרְשִׁים אוֹתוֹ לְסִימְנֵי נְעוּרוֹת שְׂאִינָה מְכוּרָה אֵינוּ דִין שְׁלֵא תִמְכַּר: לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים. בִּיִצִּיאַת עֶבְדִּים כְּנֻעָנִים שְׂוִיִצֵּאִים בְּשׁוֹן וְעֵין אֲבָל זֹו לֹא תִצָּא בְּשׁוֹן וְעֵין אֲלֵא עוֹבְדַת שֵׁשׁ אוֹ עַד הַיּוֹבֵל אוֹ עַד שְׁתַּבִּיא סִימְנֵי וְכָל הַקּוֹדֵם קוֹדֵם לְחִירוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ דְּמֵי עֵינָהּ אוֹ דְּמֵי שֵׁנָהּ אוֹ אֵינוּ אֲלֵא לֹא תִצָּא כְּצֵאת

עבדיָא: ה אַם בִּישָׂא בְּעֵינֵי רַבּוֹנָה דִּיקְוִימָה לִיהּ וַיִּפְרָקְנָהּ לְגִבְרָא אַחֲרָן לִית לִיהּ רִשׁוֹ
 כְּצִאת הָעֶבְדִּים: ה אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ
 אֲשֶׁר־לֹא לוֹ יַעֲדָה וְהִפְדָּה לְעַם נְכָרִי לֹא־

release of [non-Jewish] slaves; (8) If she is displeasing to her master, who had not designated her for himself [as he normally should], then he must facilitate

RASHI

רש"י

Yoveil. However, [this submission is incorrect, for] Scripture says (Deuteronomy 15:12), "If your brother, a Hebrew man or a Hebrew woman, will be sold ..." — the verse juxtaposes a Jewish woman to a Jewish man [thereby] linking [the laws of] the Jewish woman to the Jewish man regarding all of his release conditions: just as a Jewish male servant goes free after six years of service or come Yoveil, so, too, a Jewish maidservant goes free after six years of service or come Yoveil. So what is the meaning of our verse when it states "she will not be released like

העבדים בשש וביובל ת"ל כי ימכר לה אחיה העברי או העבריה מקיש עבריה לעברי לכל יציאותיה מה עברי יוצא בשש וביובל אף עבריה יוצאה בשש וביובל ומהו לא תצא אצא העבדים לא תצא בראשי אברים בעבדים פגענים יכול העברי יוצא בראשי אברים ת"ל העברי או העבריה מקיש עברי לעבריה מה העבריה אינה יוצאה בראשי אברים אף הוא אינו יוצא בראשי אברים: (ח) אם רעה בעיני אדניה. שלא נשאה חן בעיניו לכנסה (מכילתא): אשר לא יעדה. שהיה לו ליעדה ולהכניסה לו לאשה וכסף קנייתה הוא כסף קדושה וכאן רמוז לה הכתוב שמצוה ביעוד ורמוז לה שאינה

the release of [non-Jewish] slaves?" It means that she will not be released by [her master inflicting an injury upon her that results in the loss of] an appendage, in the way that non-Jewish slaves are [released and set free under this circumstance (see Rashi on verse 26 below)]. Now, [since our verse here singles out the Jewish maidservant as not being released because of damaged appendages], one might think that a Jewish male servant, however, would be released because of the loss of appendages. Scripture, however, states (Deuteronomy 15:12), "a Hebrew man or a Hebrew woman" — the verse juxtaposes a Jewish man to a Jewish woman [thereby linking their laws as follows]: Just as a Jewish maidservant is not released because of the loss of appendages, so, too, a Jewish maleservant is not released because of the loss of appendages (Mekhilta 21:3). (8) **If she is displeasing to her master** — i.e., she does not find favor in his eyes, for him to take her in [as his wife] (Mekhilta). **אשר לא יעדה** — [Here, this phrase is written with the word לא, but read as the word לו, i.e., the meaning is that although he had not (לא) designated her as a wife, he nevertheless should have (לו).] For [under normal circumstances,] he should designate her, i.e., take her in as a wife for himself, whereby her acquisition money becomes the כסף קדושין [the money through which their marriage is sanctified (see Kiddushin 2a)]. Here, therefore, [by stating the reason "If she is displeasing to her master,"] our verse is alluding to you that [if she is not displeasing to him, then] it is a mitzvah for him to designate her [as a wife for himself] (Mekhilta; Bekhorot 13a); and our verse is also alluding to you that [if he does take her in as his wife,] she does not need any other [action to facilitate the] sanctification of that marriage [i.e., she is

יִמְשַׁל לְמִכְרָהּ בְּבִגְדוֹ-בָהּ: ט וְאִם-לְבָנוּ לְזַבְוֹנָהּ בְּמִשְׁלֵטֶיהָ בָּהּ: ט וְאִם לְבָרִיָּה יִקְיָמְנָה כְּהַלְכַת בְּנַת

her redemption. He does not have the authority to sell her to a strange person, since he had betrayed her. (9) And if he had designated her [as a wife] for his

RASHI

considered fully married to him by virtue of the money that was paid to purchase her] (Kiddushin 19b). והפדה — [is in the causative form, literally, “he must cause her redemption,” that is to say:] He should provide her with leeway to be redeemed and go free, i.e., [along with those who redeem her.] he, too, should help in the process of her redemption. And what leeway should he give her? He must subtract the number of years of service she has already completed for him, from her total redemption price, as if she had been a hired employee with him [similar to Leviticus 25:50-52 and see Rashi there]. How

so? Well, if, for example, he had purchased her for one manah, and she had subsequently served him for two years, then they say to him: “You knew that at the end of six years she was destined to go free. Therefore, this means that you [effectively] bought her service at an annual rate of one-sixth of a manah. Now, she has served you for two years, which amounts to [two one-sixths of a manah, i.e.,] one-third of a manah [worth of service that she has already worked. Hence, in order to have her redeemed,] take [the balance of her total purchase price, namely, four one-sixths of a manah, i.e.,] two-thirds of a manah, and then she may be released from you.” (Kiddushin 14b) [The master’s subtracting her years of service as if she is a hired employee is indeed considered giving her “leeway,” because the original purchase price was for buying the girl, not her services, and if she is redeemed even towards the end of her six years, the master would have been entitled to demand the full original price for her redemption, if not for Scripture having stated here והפדה, “he must facilitate her redemption.” (Gur Aryeh)] לעם נכרי לא ימשל למכרה — [means:] He does not have the authority to sell her to another person — [“he” meaning] neither her master nor her father (Kiddushin 18a).

Since he had betrayed her — [“he” here is addressing both the master and the father (see preceding Rashi); i.e., the master cannot sell her to another person,] in the circumstance that he betrayed her by not fulfilling the obligation of ייעוד [“designating” her as his wife] (Mekhilta), and likewise, her father [cannot sell her to another person again,] since he betrayed her by selling her to this person [in the first place] (Kiddushin 18b). (9) **And if he had designated her [as a wife] for his son** — [Here, “he” only refers to] the master. Our

רש"י

צריכה קדושין אחרים: והפדה. יתן לה מקום להפדות ולצאת שאף הוא מסייע בפדיונה ומה הוא מקום שנותן לה שמגרע מפדיונה במספר השני שעשתה אצלו באלו היא שכורה אצלו, כיצד הרי שקנאה במנה ועשתה אצלו ב' שנים אומרים לו יודע היית שעתידיה לצאת לטוף שש שנה נמצא שקנית עבודת כל שנה ושנה בששית המנה ועשתה אצלה ב' שנים הרי שלישית המנה טול שני שלישיות המנה ותצא מאצלה: לעם נכרי לא ימשל למכרה. שאינו רשאי למכרה לאחר לא הארון ולא האב: בבגדו בה. אם בא לבגוד בה שלא לקיים בה מצות יעוד וכן אביה מאחר שבגד בה ומכרה לזה: (ט) ואם לבנו ייעדה. הארון

ישראל יעבד לה: י אם
 אחרנתא יסב ליה זיובה
 כסותה ועונתה לא יתמנע:

ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה: י אם-
 אחרת יקחלו שארה כסותה וענתה לא
 יגרע:

son, then he must treat her according to the same rights of any other young [Jewish] woman. (10) And if he then takes another [wife] for himself, he must nevertheless not reduce this one's food, clothing or marital relations.

RASHI

רש"י

verse here teaches us that if the father wants, his son may also act in his stead to have her designated [as his wife], and no other [action to facilitate the] sanctification of that marriage is necessary — rather, the son simply says to her: “You are hereby designated to me [as my wife] by virtue of the money that your father had received for your value [as a maidservant].” (Kiddushin 18b)

מלמד שאף בנו קם תחתיו ליעדה אם ירצה אביו ואינו צריך לקדשה קדושין אחרים אלא אומר לה הרי את מיועדת לי בבסוף שקבל אביך בדמיה: כמשפט הבנות. שאר כסות ועונה: (י) אם אחרת יקח לו. עליה (מכילתא): שארה כסותה וענתה לא יגרע. מן האמה שיעד לו כפר: שארה. מזונות: כסותה. כמשמעו: ענתה. תשמיש:

The same rights of any other young [Jewish] woman — namely (see next verse), [providing her with] food, clothing and marital relations (Mekhilta). (10) **And if he then takes another [wife] for himself** — i.e., in addition to this one (Mekhilta). **He must nevertheless not reduce this one's food, clothing or marital relations** — [i.e., even though he has now taken an additional wife, he must nevertheless not reduce his marital obligations] from the maidservant that he had previously designated for himself [as a wife] (Mekhilta). **שארה** — [This term here means:] Food (Mekhilta); **כסותה** — [As opposed to the preceding and succeeding terms, this middle term, כסותה, is] to be understood literally [namely, clothing]; **ענתה** — [here means: Marital] relations (Mekhilta; Ketubot 47b and see Torah Temimmah on our verse).

PROPHETS Jeremiah 34

נביאים ירמיה פרק לד

יד מסוף שבע שנים תשלחון
 גבר ית אחוהי בר ישראל די
 יודכן לה ויפליחנה שית שנים
 ותפטריניה בר חורין מעמד
 ולא קבילו אבהתכון למימרי

יד מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לה ועבדה שש שנים ושלחתו חפשי מעמד ולא שמעו אבותיכם אלי ולא הטו את-

ולא ארכינו ית אודניהון:

(14) At the edge of seven years set free every man his brother Jew who has been sold to you, and when he has served you for six years, you shall let him go free from you; but your fathers did not listen to me, nor inclined their ear.

RASHI

רש"י

(14) **At the edge of seven [years]** — meaning, here, at the beginning of the

(יד) מקץ שבע. מתחלת שנה השביעית: (יז) הנני

אָזְנֶם: טו וַתִּשְׁבוּ אִתָּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיִּשָּׁר
 בְּעֵינַי לְקָרְא דְרוֹר אִישׁ לְרַעְהוּ וַתְּכַרְתּוּ בְרִית לִפְנֵי
 בְּפִית אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו: טז וַתִּשְׁבוּ וַתַּחֲלִלוּ
 אֶת־שְׁמִי וַתִּשְׁבוּ אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
 אֲשֶׁר־שָׁלַחְתֶּם חֲפָשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם
 לְהִיּוֹת לָכֶם לְעַבְדִּים וּלְשִׁפְחוֹת: יז לָכֵן כֹּה־אָמַר
 יְהוָה אֱתֶם לֹא־שָׁמַעְתֶּם אֵלַי לְקָרְא דְרוֹר אִישׁ
 לְאֶחָיו וְאִישׁ לְרַעְהוּ הַנְּגִי קָרָא לָכֶם | דְרוֹר נָא־
 יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדָּבָר וְאֶל־הָרֶעַב וְנָתַתִּי
 אֶתְכֶם לְזוּעָה (לְזוּעוּה קרי) לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ:

חירו אמר יי מן חרבא ומן מותא ומן כפנא ואתן יתכון לזיע לכל מלכותא ארעא:

(15) And now this day you turned and did what was right in My sight, by proclaiming liberty every man to his neighbor; and you made a covenant before Me in the House upon which My Name is called. (16) But then you turned and profaned My Name, and you took back, each man his male slave, and each man his female slave, whom you had set free to themselves, and forced them to be male and female slaves for you. (17) Therefore, so says the Lord; You have not listened to Me, in proclaiming liberty, every one to his brother, and every one to his neighbor; behold, I proclaim liberty for you, says the Lord, to the sword, the pestilence, and the famine; and I will make you an object of horror to all the kingdoms of the earth.

RASHI

רש"י

seventh year. (17) **Behold I proclaim liberty for you** — [*i.e., a release from Me, so that I will not save you*], that you shall be free for the sword etc.

Writings Mishlei 16

כתובים משלי פרק טז

ט לֵב אָדָם יַחֲשֵׁב דַּרְכּוֹ וַיְהוָה יַכִּין צַעְדּוֹ: י קָסָם | ט לְבִיָּה דְבַר נִשְׂא מְחַשָּׁב
 אַרְחֲתֶיהָ וְאֵלֶּהָ מִתְקַן
 הַלְכָתֶיהָ: י קָסְמָא עַל שְׁפוּתֶיהָ

(9) A man's heart contemplates his way; but the Lord directs his steps. (10) A

RASHI

רש"י

(9) **Contemplates his way** — *to go the straight way.* **But the Lord directs his** (ט) יחשב דרכו. ללכת בדרך ישר: וה' יכין צעדו.

עַל־שִׁפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו: יֵא פֶלֶס |
 וּמֵאֲזֵנֵי מִשְׁפָּט לִידוּה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִּסֵּי:
 יב תּוֹעֵבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רָשָׁע כִּי בְצַדִּיקָה יִכּוֹן
 כֶּסֶּא:

דְּמִלְכָּא וּבְדִינָא לֹא נִדְגוּל
 פּוֹמִיָּה: יֵא רִגְיָא וּמִסְחָא
 דְּתַרְיִצוּתָא מִן קִדָּם אֱלֹהָא
 וְעוֹבְדוֹי כְּלִהוֹן מִתְקִלֵי
 דְּקוּשְׁטָא: יב מְרַחֲקֵיהּ
 דְּמִלְכִין דְּעֵבְדִין רִשְׁעָא מְטוּל

דְּבְצַדִּיקוּתָא תְּקִין כּוֹרְסֵיָא:

magic sentence is on the lips of the king; his mouth does not transgress in judgment. (11) A just weight and scale are the Lord's; all the weights in the bag are His work. (12) It is an abomination to kings to commit wickedness; for the throne is established by righteousness.

RASHI

steps — *i.e., one who comes to purify himself, is aided in doing so.* (10) **Magic** — *as magic is on the mouth of the king [i.e., his word is law] so too, is the judge, the Chacham, who sits in judgment.* (11) **A just weight and scale are the Lord's** — *to reward one according to his deeds. All the weights*

in the bag are His work — *just as there is [stored] in the protective weight bag heavier and lighter weights [so too, is everything] in accordance to one's deeds.* (12) **An abomination to kings** — *i.e., it is an abomination for judges [and is not proper for them] to commit wicked [deeds].*

רש"י

הבא לטהר מסייעין לו: (י) קסם. כמו קסם הוא על שפתי מלך הוא הדיין החכם היושב בדין: (יא) פלס ומאזני משפט לה'. לשלם לאדם כפעלו: מעשהו כל אבני כיס. כאשר יש באבני כיס משקלות גדולות וקטנות לפי פעלו של אדם: (יב) תועבת מלכים. דבר תיעוב הוא לדיינים עשות רשע:

Mishnah Shabbat, chapter 18

משנה שבת פרק יח

(1) One may clear away even four or five [or many more] baskets of straw or of produce to make room for guests or on account of neglect of [study of students who don't have where to sit in] the *bet midrash*, but [one may] not [clear out] the storehouse. [Even though the Rabbis permitted excessive toil where a *mitzvah* is concerned; here, however, it was prohibited because of the fear that while clearing the storehouse he may notice a hole in the ground and in a moment of forgetfulness, might come to smooth it out.] One may clear away pure *terumah* [even an Israelite, who may not eat it, may handle it since it is fit to be eaten by a priest], *demai* [may be handled since it may be eaten by the poor], *ma'aser rishon* whose *terumah*

א מפנין אפלו ארבע וחמש קפות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בטול בית המדרש, אבל לא את האוצר. מפנין תרומה טהורה, ודמאי, ומעשר

רבנו עובדיה מברטנורא

א מפנין. אם צריך למקומן להושיב שם אורחין להסב בסעודה או תלמידים לשמוע הדרשה. ודוקא לדבר מצוה שרי ולא חיישינן לטרחא בשבת: ארבע וחמש. לאו דוקא דאי בעי אפילו טובא נמי: אבל לא את האוצר. כלומר ובלבד שלא יגמור את האוצר כולו עד שיגיע לקרקעיתו, דלמא אתי לאשוויי גומות: מפנין תרומה טהורה. ואפילו ישראל

has been separated [where the Levite took his tithes and gave from them *terumat ma'aser* before the Israelite had an obligation for *terumah gedolah*, i.e., before the threshing and smoothing of the grain], redeemed *ma'aser sheni* and sanctified property that has been redeemed and dry lupines, [even though they are very bitter] because it is food for the poor. But [one may] not [clear away] *tevel* [untithed produce, even if there was no Biblical obligation to tithe it], *ma'aser rishon*

whose *terumah* has not been separated [where the Levite took his tithes and gave from it *terumat ma'aser* after the Israelite had an obligation for *terumah gedolah*, i.e., after the threshing and smoothing of the grain], *ma'aser sheni* and sanctified property which were not redeemed [properly], [nor may one handle] *luf* [an inedible type of bean] or [green] mustard. Rabbi Shimon ben Gamliel permits [it] in the case of *luf*, because it is food for [the very wealthy to feed their pet] ravens. (2) Bundles of straw, twigs, or young shoots; if they were prepared as animal fodder, they may be moved; if not, they may not be moved. A basket may be overturned in front of chicks so that they may climb up or down. If a hen runs away [from the house], she may be pushed [with the hands] until she reenters [but she may not be assisted by holding her wings lest she jump and in which case one would find himself carrying her; however, it is permitted with other fowl that don't jump]. Calves and foals may be made

רבנו עובדיה מברטנורא

דלא חזיא ליה יוכל לטלטלה ולפנותה בין דחזיא לכהן: **ורמאי**. דחזי לעניים כדתנן (דמאי פ"ג) מאכילין את העניים דמאי, ואי בעי הוה מפקיר לנכסיה והווי עני וחזיא ליה השתא נמי חזי ליה: **ומעשר ראשון שניטלה תרומתו**. שניטלה ממנו תרומת מעשר ולא ניטלה ממנו תרומה גדולה, כגון שהקדים בן לוי ולקח המעשר בשבלין דעדיין לא חלה עליה חובת תרומה, שאין הדגן חייב בתרומה גדולה עד שיתמרזח בכרי, וזה שהקדים ולקח המעשר בשבלין אינו מפריש אלא תרומת מעשר בלבד ומותר באכילה אע"פ שלא הפרישו ממנו תרומה גדולה: **ומעשר שני והקדש שנפדו**. שפדו אותן הבעלים ונתנו את הקרן ולא נתנו את החומש, ושמעין מהכא שהם פדויין והחומש הוי מלוה גבי בעלים: **אבל לא את הטבל**. ואפילו טבל דרבנן כגון הזרוע בעציץ שאינו נקוב: **ולא את מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו**. אם הקדים בן לוי ולקח המעשר אחר שנתמרזח התבואה בכרי קודם שהפרישו ממנו תרומה גדולה, והפריש ממנו תרומת מעשר ולא הפריש תרומה גדולה, זהו מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו האמור כאן. שכיון שנתמרזח בכרי ונתחייבה בתרומה כשלוקח המעשר ראשון, אף על פי שמפריש ממנו תרומת מעשר, כל זמן שלא הפריש ממנו תרומה גדולה טבל הוי ואסור לטלטלו בשבת: **ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו**. כגון שנפדו אבל לא נפדו כהלכה, כגון שפדה מעשר שני על גרוטאות של כסף, ואין מעשר שני נפדה אלא במעות שיש עליהם צורה, דכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך. והקדש אינו נפדה בקרקע, דכתיב (ויקרא כז) ונתן את הערכך ביום ההוא, דבר הניתן מיד ליד: **לוף**. מין קטנית שאינו ראוי חי אפילו לבהמה. ורמב"ם פירש מין ממיני הבעלים: **לעורבין**. כגון עשירים שמגדלים עורבים לגדולה. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: **ב חבילי**. אגודות: **זרדים**. ענפי האילן לחים שמרדין אותם למאכל בהמות: **כופין את הסל לפני האפרוחים**. ומבטל כלי מהיכנו לא הוי, שאין האפרוחים עומדים עליו. והאומר אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל מוקי למתניתין בצריך למקומו של כלי: **שברחה**. מן הבית: **דוחין אותה**. בידיים: **עד שתכנס**. ודוקא דוחין, אבל לא מודיין, לפי שהתרנגולת מגבהת עצמה מן הארץ ונמצא שהוא

to walk in a public domain [by holding them on the sides of the neck and nudging their feet], and a woman may make her son walk [by holding up his hands from the rear while he moves his legs]. Rabbi Yehudah said; When is that [permitted]? When he lifts one [foot] and puts down the other; but, if he drags them, it is forbidden [as carrying].

(3) One may not deliver an animal [by pulling out the fetus] on a Festival, but one may assist it [by holding the fetus as it comes out so that it doesn't fall to the ground]. We may deliver a woman on the Sabbath, summon a midwife for her from place to place [even beyond the Sabbath boundary], we may desecrate the Sabbath on her behalf [from the point where she enters labor until three days after the delivery without her requesting it; from the third day until the seventh, only upon her request], and [one may] tie up the umbilical cord. Rabbi Yose says; One may even cut [it and then clean and powder it; the *halachah* follows Rabbi Yose]. And all the requirements of circumcision [which will be cited in the next chapter] may be performed on the Sabbath.

רבנו עובדיה מברטנורא

מטלטלה. אבל אווזין ושאר עופות מדדין: **מדדין עגלים**. אווזו בצוארו ובצדדיו וגוררו ומסיעו ומנענע לו רגליו: **אשה מודדה את בנה**. אווזתו בזרועיו מאחוריו והוא מניע רגליו והולך: **שנוטל אחת ומניח אחת**. כשהתינוק מניע את רגליו מניח אחת ומגביה אחת: **אבל גורר אסור**. שנושא אתו. וכל מקום שאמר ר' יהודה אימתי במשנה לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים, הלכך הלבטא כוותיה: **ג אין מילדין**. אין מושכין הולד מן הרחם ביום טוב דאיכא טרחא יתירא: **אבל מסעדין**, אווזו את הולד שלא יפול לארץ: **חכמה**. מילדת בקיאה: **ממקום למקום**. ואין חוששין לאיסור תחומין: **ומחללין עליה את השבת**. משעה שהיא יושבת על המשבר ומתחיל הדם להיות שותת עד כל שלשה ימים אחר שילדה, בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני, משלשה ועד שבעה, אמרה צריכה אני, מחללין; לא אמרה צריכה אני, אין מחללין. משבעה ועד שלשים, אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין, אבל עושים צריכה על ידי נכרי, מפני שהיא כחולה שאין בו סכנה ודבר שאין בו סכנה עושין צרכיו על ידי נכרי: **וקושרים הטבור**. של וולד שהוא ארוך, ואם לא יקשרוהו ויכרכוהו יצאו מעיו, אבל אין בורתין אותו בשבת לדברי תנא קמא: **רבי יוסי אומר אף חותכין**. והלכה כרבי יוסי שחותכין אותו ומנקין אותו ונותנין עליו אבק הדס וכיוצא בו: **וכל צרכי מילה עושין בשבת**. ולקמן באידך פרקא מפרש לצרכי מילה מאי ניהו:

Gemara Shabbat, 127a

גמרא שבת דף קכ"ז.

[The Mishnah states:] “To make room for guests” etc. Rabbi Yochanan said; Hospitality to wayfarers is as great as early attendance at the *bet midrash*, since he [the Tanna] states; “[One may clear away even four or five or many more baskets of straw or produce] to make room for guests or on account of neglect of [study of students who don't have where to sit in] the *bet midrash*.” Rabbi Dimi of Nehardea said: It is greater than early attendance at the *bet*

מפני האורחין וכולי. אמר רבי יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשקמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני ביטול בית המדרש. ורב דימי מנהרדעא אמר

midrash, because he states; “To make room for guests,” [first] and then, “On account of neglect of study of students who don't have where to sit in the *bet midrash*.” Rav Yehudah said in Rav's name; Hospitality to wayfarers is greater than welcoming the presence of the *Shechinah*, for it is written; “And he said, My Lord, if I have found favor in your eyes, please do not pass [by your servant]” (Genesis 18:3, see Chok vol. 1 pg. 327, second explanation of Rashi, where Avraham is addressing Hashem and, in effect, saying, please wait while I tend to my guests), Rabbi Elazar said; Come and observe how the conduct of the Holy One, blessed is He, is not like that of mortals. The conduct of mortals [is such that] an inferior person cannot say to a great[er] man; Wait for me until I come to you; whereas in the case of the Holy One, blessed is He, it is written; “And he said, My Lord, if I have found,” etc. Rabbi Yehudah bar Shila said in Rabbi Assi's name who said in Rabbi Yochanan's name; There are six things, the fruit of which man eats in this world, while the principal remains for him for the World to Come, and these are: Hospitality to wayfarers, visiting the sick,

concentration in prayer, early attendance at the *bet midrash*, rearing one's sons to the study of the Torah, and judging one's neighbor favorably. But that is not so! For we learned: These are the things which man performs and enjoys their fruits in this world, while the principal remains for him for the World to Come, these are: Honoring one's parents, the practice of kind deeds, and making peace between man and his fellow, while the study of the Torah surpasses them all; [this implies], these only, but none others? These [the six] are included in the practice of kind deeds. Another version; these [the six] are included in those [i.e., Honoring one's parents, the practice of kind deeds etc.]. Our Rabbis taught: He who judges his neighbor favorably is himself judged favorably. Our Rabbis taught: It happened that a certain pious man ransomed a Jewish maiden [from captivity]; at the inn he made her lie at his feet. The next morning he went down, and immersed [in a *mikvah*], and taught his disciples. Said he to them; When I made her lie at my feet, of what did you suspect me? We thought; Perhaps there is a disciple amongst us who[se character] is not clearly known to our Master. When I descended and immersed, of what did you suspect me? We thought, perhaps through the fatigue of the journey the Master experienced a nocturnal emission. By the [Temple] Service! exclaimed he to them,

יותר מהשקמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני ביטול בית המדרש. אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה דכתיב (בראשית י"ח) ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו' אמר רבי אלעזר בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא הוא כתיב ויאמר ה' אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שילא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הנה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הם הכנסת אורחים וביקור חולים ועיון תפלה והשקמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את חברו לכף זכות איני והא אגן תגן אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל פירותיהן בעולם הנה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הם כבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כלם. הני אין מידי אחרין לא הני נמי (בגמילות חסדים שייכי לישנא אחריןא הני) בהני שייכי. תגו רבנן רבנן הדין חברו לכף זכות דגין אותו לזכות. תגו רבנן מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת בת ישראל ולמלון השכיבה תחת מרגלותיו למחר ירד וטבל ושנה לתלמידיו. אמר להם בשעה שהשכבתיה תחת מרגלותי במה חשדתוני אמרנו שמא יש בנו תלמיד שאינו בדוק לרבי. בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתוני אמרנו שמא מפני טורח הדרך אירע קרי

it was exactly so. And just as you judged me favorably, so may the Omnipresent judge you favorably.

לְרַבִּי אָמַר לָהֶם הַעֲבוּדָה כִּף הִיָּה וְאַתֶּם כָּשֶׁם שֶׁדִּנְתוּנִי לְכַף זְכוּת הַמָּקוֹם יִדִּין אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת:

זוהר משפטים דף קכ"ב ע"ב

אָמַר רַבִּי אַבָּא וְנִפְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לָא קָרָא לֹון כְּקִדְשֵׁי אֱלֹא קִדְשֵׁי מִמֶּשׁ דְּכִתְיִב קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִי וּבְגִינִי בְּדִן כָּל אֲכֻלְיָו יֵאָשְׁמוּ וְגוֹמַר תֵּאֵנָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מָאִי קָא הִמָּא קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְמִיתֵב דִּינִין לְיִשְׂרָאֵל בְּתַר עֶשֶׂר אָמִירָן. אֱלֹא הִכִּי תִנְיִנן מִסְטָרָא (כ"ד א) דְּנִבְוֵרָה אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּגִינִי כִּד בְּעָא לְמִיתֵן שְׁלָמָא בִּינִיָּוִהוּ בְּגִין דְּאֲוִרִיָּתָא תֵּהֵא נְטִירָא מִכָּל סְטֵרוֹי דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא כְּתִיב (יִרְמִיָּה כ"א) דִּינֵוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט. וְכִי לְבַקֵּר וְלֹא בְּכָל יוֹמָא. אֱלֹא לְבַקֵּר עַד לָא יִיכְלוּן דִּינִין וְלֹא יִשְׁתּוּן דְּכָל מָאן דְּדָאִין דִּינָא בְּתַר דְּאֵכֵל וְשִׁתָּה לֹאן דִּינָא דְקִשׁוּט הוּא דְכִתְיִב (וִיקְרָא י"ט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מָאִי עַל הַדָּם אֲזַחֲרָה לְדִינִי דְלֹא יִיכְלוּן עַד דְּרִינִי דִּינָא וְכָל מָאן דְּדָאִין דִּינָא בְּתַר דְּאֵכֵל וְשִׁתָּה בְּאֵלוּ חַיִּיב דְּמָא דְחִבְרִיָּה לְאַחֲרָא דְהָא דְמִיָּה מִמֶּשׁ יְהִיב לְאַחֲרָא. הָאִי בְּמִמוּנָא כָּל שָׂבִין בְּדִינֵי נִפְשָׁן דְּבִינֵי לְאַסְתְּמָרָא דְלֹא לְמִידֵן דִּינָא אֱלֹא קִדְשֵׁי דְאֵכְלוּ וְשִׁתּוּ וְעַל דָּא כְּתִיב דִּינֵוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט וְכִתְיִב (יִרְמִיָּה י') אֲנִי יְיָ עוֹשֶׂה הַסֵּד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאָרְץ כִּי בְּאֵלֶּה הַפְּעֻתִי נֶאֱמַר ה':

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Selected from Ethical Books

מלוקט מספרי מוסר

A person should be careful not to be sad or sigh. Sadness and sighing cause impurity, for this is the characteristic of So-and-So [Lilit], like her name [which has its root in יללה — sadness or wailing]. By adopting her ways, he gives her the power to do as she desires with him, because he is of her side. Besides the fact that the characteristic of sadness is very bad because it causes neglect of Torah and prayer, confusion of the mind, and increases laziness, thereby keeping a person from fulfilling the commandments and learning Torah. And this leads to quarreling over trivialities in his house, and causes him to be despised and loathed. Furthermore, it causes the Divine Presence to remove itself from being upon and within him. For the Divine

יְזַהַר הָאָדָם מִלְהִיּוֹת עֵצֵב וְנִאָנַח כִּי הַעֲצִבוֹת וְהִאָנַחָה גּוֹרְמִין לְהַטְמֵא כִּי הִיא מִדַּת פְּלוּנִית בְּשִׁמְהָ וּבִהְיוֹתוֹ תוֹפֵס אוֹמְנוּתָהּ נוֹתֵן לָהּ יָד לַעֲשׂוֹת בּוֹ תֵּאֲוִתָהּ בִּיּוֹן דְּהוּא מִסְטָרָא דִּילָהּ. וּמִלְבַּד שְׂמִדַּת עֲצִבוֹת רַעְוָה מְאֹד כִּי גּוֹרְמַת בִּיטוּל תּוֹרָה וְתִפְלָה וְלַעֲרַבֵּב הַמוּזָח וּמְרַבָּה הַעֲצִלוּת מִלְקִיִּים הַמְצִיּוֹת וְתִלְמוּד תּוֹרָה. וּמִזָּה נִמְשָׁךְ מַחְלֻקַּת בְּבִיתוֹ עַל לֹא דִבֵּר וְיִהְיֶה שְׂנְאוּי וּמְתוּעֵב. עוֹד בָּהּ שְׁגוּרִים לְסַלֵּק הַשְׂכִּינָה מֵעֲלָיו וּמִקְרָבוֹ כִּי הַשְׂכִּינָה נִקְרָאת שְׂמֻחָה וְאָדָם זֶה הַמֵּר"ב אֲנַחָה. וְלֹא דִי זֶה אֱלֹא שְׂהוּא מְתַדְבֵּק עִם הַפְּלוּנִית שְׂוָהוּ מִדְתָּהּ. וְהִיא מִטְמְאָה אוֹתוֹ כִּי הוּא חֲלָקָה וְסִימֵן לְדִבֵּר עֵצֵב מְזַרִיעַ זֶרַע לְכֹן אֲתָה בֶן אָדָם שְׂאִמְרַת בְּפִיךָ

Presence is called joy, and this man is bitter and full of sighing. And, if this were not enough, he is attaching himself to So-and-So, for this is her characteristic. She defiles him because he belongs to her. An indication of this is “sadness brings out seed” [etzev mazri'a zer'a, a play on Genesis 1:11, *eisev mazri'a zer'a*, “plants that put forth seeds.”] Therefore you, son of man, who have resolved with your mouth and in your heart to correct the foundation [i.e., the holy

brit], remove the evil from you and always be joyous. Perhaps you will merit that, when you are full of the joy of a mitzvah, you will become attached to the Divine Presence, which is called joy. Then you will not come to sin, “and you will know that your tent is at peace.” (Job 5:24)

וּבְלִבְּךָ לַעֲשׂוֹת תִּקּוֹן הַיְסוּד הַעֲבֵר רָעָה
מֵעַלְיָךְ וְתִהְיֶה שְׂמֵחַ תָּמִיד אוֹלֵי תִּזְכֶּה
שְׂבִיחוֹתַי שְׂמֵחַ שְׂמֵחָה שֶׁל מִצְוָה תִּדְבַק
בְּשִׂכְנָה הַנִּקְרָאת שְׂמֵחָה וְאֵי אַתָּה בָּא
לְיָדֵי חַטָּא וְיִדְעֶתָ כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ:

Practical Law:

Rambam, Laws of Reciting Shema Ch. 2

(1) If someone recites *Shema* but does not pay attention to the first verse, which is “Hear, O Israel,” he has not fulfilled his obligation. But regarding the rest, if he does not pay attention, he still fulfills his obligation. Even one who is reading the Torah in his usual manner, or proofreading these sections, when it is the time for reciting *Shema*, he fulfills his obligation, as long as he pays attention to the first verse. (2) Everyone may recite as they are, whether they are standing, walking, lying down, or riding on an animal. But it is forbidden to recite *Shema* while lying prone, with his face to the ground, or lying on his back; face up. But he may recite *Shema* while lying on his side. And if he is obese and cannot turn onto his side, or if he is sick, he may turn slightly toward his side and recite the *Shema*. (3) If someone is walking, he must stand still for the first verse, but he may recite the rest as he is walking. If someone is sleeping, we disturb him, waking him long enough to recite the first verse. From there on, if he is overcome by sleep, we do not disturb him further.

הלכה
הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ב'

א הַקּוֹרֵא אֶת שְׂמֵעַ וְלֹא כִּוֵּן לְבוֹ בְּפִסּוּק
הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא שְׂמֵעַ יִשְׂרָאֵל לֹא יֵצֵא יָדָיו
חוּבְתוֹ וְהִשְׁאָר אִם לֹא כִּוֵּן לְבוֹ יֵצֵא אֶפְלוֹ יַחֲדָיו
קוֹרֵא בְּתוֹרָה בְּדִרְכּוֹ אוֹ מִגִּיחַ אֶת הַפְּרָשִׁיּוֹת
הָאֵלוֹ בְּעוֹנֵת קְרִיאָה יֵצֵא וְהוּא שְׂכוֹן לְבוֹ
בְּפִסּוּק הָרִאשׁוֹן: ב כָּל אָדָם קוֹרֵאִין בְּדִרְכּוֹן בֵּין
עוֹמְדִין בֵּין מְהַלְכִין בֵּין שׁוֹכְבִין בֵּין רוֹכְבִין עַל
גְּבִי בְּהֵמָה וְאָסוּר לְקִרְוֹת קְרִיאַת שְׂמֵעַ וְהוּא
מוּטָל וּפְנָיו טוּחוֹת בְּקִרְקַע אוֹ מוּשָׁלָךְ עַל גְּבוֹ
וּפְנָיו לְמַעַלָּה אֲבָל קוֹרֵא וְהוּא שׁוֹכֵב עַל צִדּוֹ
וְאִם הֵיחָד בַּעַל בֶּשֶׂר הִרְבֵּה וְאִינוֹ יָכוֹל לְהִתְהַפֵּף
עַל צִדּוֹ אוֹ שֶׁהֵיחָד חוֹלָה נוֹטֵה מֵעַט לְצִדּוֹ
וְקוֹרֵא: ג מִי שֶׁהֵיחָד מְהַלְךְ עַל רִגְלָיו עוֹמֵד
בְּפִסּוּק רִאשׁוֹן וְהִשְׁאָר קוֹרֵא וְהוּא מְהַלְךְ הֵיחָד
לְשׁוֹן מְצַעְרִין אוֹתוֹ עַד שִׁיקְרָא פִּסּוּק רִאשׁוֹן
וּמִכָּאן וְאֵילָף אִם אֲנִסְתּוֹ שִׁינָה אֵין מְצַעְרִין
אוֹתוֹ:

MISHPATIM FOR TUESDAY

TORAH

משפטים ליום שלישי

תורה

יבין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מותוספת הנפש משבת שעברה

יֵא וְאִם-שְׁלֹשׁ-אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וַיֵּצֵאָה יֵא וְאִם תָּלַת אֵלִין לֹא יַעֲבֵד
לָהּ וְתַפּוּק מִגֵּן בְּלֹא כֶסֶף:

(11) Now, if he does not fulfill any of the above three cases, then she must go

RASHI

(11) וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ — [means:]
If he does not do any one of the above three

רש"י
(יא) וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ. אִם אֶחָת
מִשְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וּמֵה הֵן הַשְּׁלֹשׁ יִיעָרְנָה